

TILTOTT SZERELEM.

Jelenetek a nagyvilágból. Frankenburgtól.

ELSŐ JELENÉS.

A' szép Ágnes, így hitták közönségesen, P. környékén, az urasági főerdésznot, minden tekintetben megérdemlé e' nevezetet. Arca virágágyhoz hasonlita, mellynek ültetményei még teljesen ki nem fakadtak ugyan, de a' szorgalmas tenyésztőt biztatván bájillatu kelyhök megnyitásával, a' kertnek egyik fődiszét alkotandják. A bimbóhártya csak a' leendő rózsát rejti el a' szem előtt s így nem lehet ezen gyöngé oltó ágat a' természet kellemfájáról — a' főerdésznoti arcot éretlennek mondani; valamint igen megcsalatóknak az, ki a' majdan teljes virultában ragyogó virágkirálynő szépségét a' vastaghasu és kurtalábú Márton úr szorgalmas ápolásának köszönné. Márton úr, nejének legszembeszökőbb antithesise volt; tehát őt mindennek inkább, csak szépnak nem lehet mondani. Nem, szép nem volt, azt barátainak is meg kelle engedniök. Brockhaus ismerettára s egy lipesei múzsaszebkönyv, egy olaszvitéz lábtyúja s egy jaquemári dámakesztyű nem különbözhetek jobban, mint e' főerdészpár. Valahányszor Márton úr egyik vagy másik elinduló vendégét, vagy házi barátját, kik házassága óta legio számmal tisztelték meg hajlokát, kikisére: a' szarvaszimer házkapuja fölött mintegy dicsőült fényvel látszék körülsugárzani széles homlokát, úgy hogy a' főerdész ezen pillanatban egy hindu-pagódot ábrázola, mellynek hosszú fülei mellett az újhord kettős szarvai emelkednek.

Sűrű csoportokban gyűlögtek össze a' fecskék, melegebb honba költözendők; a' tölgy és fenyőfák sudarait csipős szél ingatá esthajnalkor, s ritkábban mutatá magát a' völgy-patak kristálmedrében a' sugárkirály: midőn Márton úr számtalan bókolatokkal, mint lomha teste tennie engedé, a' házkapun egy halavány uracsot kísére ki. A' főerdész itt hosszú búcsut vön az elindulótul, s egy hatalmas könyvet szétzútván maklevél-szinű kabátja szárnyával: visszabiczegett ismét szobájába, hogy félbenszakasztott kedvenczdolgát a' már enyhén fűtött kályha mögötti karszékekben, folytathassa.

Közönséges vendégnek nem szokta Márton úr feláldozni délutáni szendergését, s ekkép az idegent

sem lehet e annak tartani, kit most egyszerű és szorgalmatlan öltözetben, hátán csinos turbával és görcsös bottal kezében, látunk sebes léptekkel végig haladni a' nagyutszán, s a' szögnél, hol a' sűrű rostélyzattal körülvevtt urasági kert mellett jobbra nyúlik el a' széles országút, még egyszer visszatekinteni az erdészlak első emeletű ablakira, mellyek egyikénél a' szép Ágnes állott, feje zseb-kendőjével utósó istenhozzádot intvén a' távozonak, Szomoru kinyomása volt Ágnes arcának, mintha a' virágokban égi vihar dült volna s a' reggel harmatkönyűit a' napnak szorongó melege felszívna. Lassu sohajok akartak kitörni melléből, de a' könyük, mellyek önkénytelenül legördültek a' viruló arczon, visszafojták keserve néma hirnökeiket. Az utas nem sokára eltűnt szemei elől.

MÁSODIK JELENÉS.

Azon idegen én voltam, kinek elorozák szerelmét mint ravasz útonálló a' vándor kincseit, s ki most, a' világban tévedő, annyi ember között egyedül maradtam. — Egyedül? nem; hiszen a' remény hivemnek szegődött; ah de millyen remény! melly csalékony volt mint valamely főrangunak nyájassága, ha szüksége van reánk, s mellyet szívesen oda adnék csak egy percz boldogságaért is a' jelennek. A' remény nagyúrnak született, mert olly igen tud biztatni, ha alárendelt társai hivatalt vagy enyhébb sorsot keresnek; balgák mi, kik a' biztatásoknak hiszünk, s a' nélkül hogy való-ságra törekednénk, fél életünket elábrándozzuk.

Ágnes bé volt avatva szerelmem titkába. Ő Minona em-huga, s így legméltóbb volt bizalmamra; mert mindenben, mi csak legtávolabbról tartozott is Minona köréhez, határtalan tisztelet s imádással csüngtem.

„Ő aluszik!” susogá Ágnes, midőn egy hó nyári délután hozzá beléptem, s urnéja, vagy inkább barátnéja felől tudakozódtam.

„Annál jobb;” viszonzám én, s a' pajkosan előmbé álló leányt szeliden eltolván, Minona hálósobájába esúsztam. —

Letérdeltem a' nyugágy előtt, s alvó kedvesemnek hanyagon lecsüngő kezét számhoz szoritám. Ő felébredé. „Te vagy itt?” sohajta édesen meg-

(23)

petve. „Minona! égi szerelmesem!“ rebegém. Szólni nem tudtam, csak nevezhetlen kéjem akarta egy csókban kilehelni életét. — Háh! milly emlékezete van azon csóknak! Emlékezete, mellynek nincsenek szavai, mert az igazi szeretet néma mint a sir; 's érzéseink valóságos és édessége megszűnik, mihelyest azokat kimondani tudjuk. A' csók némán küldi a' szerelemlevelkét a' szívek, 's a' szív csak a' szemnek rezgő könyűiben adja a' választ.

Ágnes nem sokára ezután férjhez ment. Ezen időben Minonát is ki akarták tépni keblemből, 's mért? mert mint kised, Minona selyem - 's én vázsonpólyákba takartattam; mert szerelmemet vakmerőségnek nyilatkozták, 's mert az embereknek nem volt fogalmuk arról, miként az igazi szerelmet kitépni nem lehet, anélkül hogy az élet is zét ne dulassék, 's hogy az, hatalomnak nem enged, 's emberi előítéletek fölött áll, mert származása égi, 's hová beszállott, az örömet úgy mint a' bűt, földöntúli, örök érzelemmé dicsőíti.

Ágnesnek, elindultomkor meg kelle ígérnem, hogy őt időnként tudósítandom sorsomrul, 's már több muít événél, mióta a' világban ide 's tova kalandoztam, anélkül hogy eszembe jutott volna ígéretem. — Minonát kerestem, kit elraboltak tőlem, mert azt hívék, hogy elválasztva feledni tudjuk egymást; mintha a' szerelemnek volna válaszfala, mellyen keresztül törni nem merészel.

Lelkem olly beteg volt, hogy ezereket fizetendék azon orvosnak, ki azt meggyógyítná. Senki se csudálkozzék a' csekély vagyonomat felülmuló áron, mellyet lelkem orvoslására kiszabtam; előre tudtam, hogy hasztalan lesz az orvos minden fáradsága, 's én ezt téve, csak némelly nagy-lelkü honfitársimat követtem, kik egy felbuzdult órában iszonyu sommákat ajánlanak olly intézetekre, mellyekről bizonyosan tudják, hogy nálunk soha létre nem jövedenek.

183*-iki october 24-dikén gondosan burkolva köpönyegembe, a' pesti német-színház' pitvarában föl és alá sétáltam. Csipős szél fujtarczám körül, 's a' hold már magosan állott az égen. A' 'bál-éjt-' adák. Minkné az apródot éneklé, melly az-

előtt a' kellemes Henkel szerepe volt, 's épen ez által elkényeztetett izlésem, nem csak fülemnek de szememnek is eleget tenni kívánó, a' daljátékból kiüzött. Még igen korán volt, hogy lefeküdjem, 's épen arról gondolkodtam, hol káratlanítsam magamat elvesztett időmért, midőn inasok sietének el mellettem, 's az egyik harsány kiáltására elődörge egy négylovas hintó, mellybe két dámát láttam föllépni. Sejtésből-e vagy kíváncsiságból közelébb mentem, a' lámpák fényesen világítanak, 's szemeim — Minonát pillanták meg. „Minona!“ kiálték magamon kívül; de e' pillanatban a' hintó sebesen elrobogott, 's én szinte eszméletlen dültem a' hideg kőoszlopra.

(Folytatása következik.)

EGY IRÓ ÉLETRAJZA.

ÖNMAGÁTUL.

(Vége)

Én mint német író tündöklenni sohasem vágytam, de nehéz is lett volna, hanem mint magyar megpróbálom. Egyébiránt ha nem sikerül is szándékom, élni csak elélek belőle, mert a' könyv-árusok elég munkát adnak.

Eddig tart német literatori pályám; a' magyar ezután fog kezdődni, most készülleteket teszek, 's midőn majd már hanyatlani kezdek, és literatorkodásomat szegre akasztani szándékozom, ez új pályámat is lefogom rajzolni.

Tervem ez új pályára következő; A' magyar literatorok több különböző kis kört képezvén, első kötelességem lesz, mindenik csoportozatnak érdekeit kitapogatni. Én már jó praktikus vagyok ilyenyekben, a' német földön alkalmam elég volt magamat gyakorolhatni. Az osztályköröket, vagyis pártokat — mert úgy tetszik nekem, hogy több kis pártot vettem észre, általában megismerni még nem lesz elég, hanem kitanulom mindenik osztály kolomposait.

De még ez sem elég, hanem arra fordítandom figyelmemet, mellyiknek van a' főnökök közül legnagyobb tekintete 's befolyása; azt hiszem ennek leszen sikere. Azután megveszem a' Magyar poesis kézikönyvét 's a' Haramiákat, és ezeket mondom szerzőjöknek, tiszteletemet tevén nála: a' te-

kintetes ur egyedül az, ki nagy hasznot árasztott a' nemzetre, kézikönyvével megismertetvén a' külföldön költészetünket; mert mit használ még olly jó költeményeket is írni, ha a' külföld azokat nem ismeri? Zalánfutása, Salamon Király, a' Bujdosók, Várnász 'stb az igaz szép költemények; de más is szükséges egy férfuban, ha a' tudós nevet meg akarja érdemelni nem csak költészség; már p. o. a' ttes ur egészen más, ki mindent átölel széles tudományával, a' kritikai lapok kiadója, az igaz szép érdemeket tett, az Aurorát is folytatván 's verseivel; de mi az mind a' tens ur országszerte elismert érdemeihöz képest? sőt a' külföldön egyedül csak a' kegyed érdemei ismeretesek. " Aztán odább megyek 's kopogok; szabad, hangzik majd ki a' szobából, 's én szörnyű reverenciával lépek majd a' koszoros költőhöz, Várnászt és Zalánfutását hönöm alatt tartván. „Még a' külföldön létemben vágytam nemzetem egyetlen való költőjét ismerni 's im e' határtalan tisztelem mellett bátorkodom nyilvánítani, hogy most a' Ttes urat tulajdon szememmel látva legboldogabb vagyok. Mennyi versirő támadt már harmincz esztendőtil fogva, kik magokat mind költőknek gondolják; de hízegés nélkül legyen mondva, én nem ismerem költőt, csak a' Tekintetes urat. " Itt nem fogom a' hízegést túlfeszíteni; mert Vörösmarty szerénységét sérteném; azonban másutt annál pazarabban híztem, annál t. i. ki meg nem fog rám érte néhezeltetni. — „Ugyan kaphatni e még Ttes ur verseiből. " — fogom a' kritikai lapok kiadóját kérdeni — „én semmi könyvet nem tartok érdemesnek a' megvétele, csak a' tens ur verseit és k.lapjait; a' többi mind csak hitvány firkálás. A' többi írók is tudósoknak tartják magokat; de a' tens urhoz képest mindnyájan párvisták, munkáik csak sajtósnaknak valók. Nem képesek még kegyedet felfogni; de hiszen ki tehet róla, hogy mindnyájan olly messze hátra maradtak, 's hogy a' tens urnak, józan ítéletén 's finom izlésén kívül olly szörnyű lángész is juta? Schedel és Vörösmarty urak is csak derék írók, de az a' mély ítelet csak tens urnak adatott; ők tudósok ugyan; de kegyeddal összehasonlítva semmik. " — Az olvasó talán azt gondolja, hogy megharagszik némelly író, midőn írotárs-barátait így földig lealacsonyítom; a' világért sem; igen szívesen hallgatja az illyeneket. — Az erdélyi muzeum kiadójának ezt fogom mondani. „Midőn a' tens ur már mint híres író tündöklött a' magyar égen, ezek a' többiek még csak gyermekek voltak; 's most csupa irigységből nem akarják tens urat mint leghezesebb írot megismerni; a' kegyed érdemeit azonban a' késő kor sokkal jobban fogja méltányolni; azok a' mostaniak elfogultak. A' kegyed pártja tagadhatlanul józabb, azt csak konok fejü nem fogja megismerni. Hogy kegyed a' legjelesebb író, eléggé bizonyítja az

is, hogy egy sincs az írók közül, ki némelly jelesb mágnással per te barát volna; mit az elfogult makaesok nem akarnak méltányolni. stb. "

Ugy hiszem, e' féle módon beléphetek a' társaságba is. Magyar írói pályám majd később fogom leírni, mint már feljebb említettem.

ÚTIDALOK.

Garay-tul.

I.

Mért nem vagyok madár,
Sólyomkint légutas,
Kinek nem mély a' völgy,
Hegy'orma nem magas!

Ki szárnya' tollihoz
Kötvén a' perczeket
Föllengve röppen el
Mikint a' képzelet!

De nékem menni kell,
Át völgyön, át hegyen,
Majd vissza, majd elő,
Mikint az út megyen!

Szerelmes útazó
Ugyis, ha távozik,
Mint ólom olly nehéz
Kebellel útatik.

Az út 's a' szív' sulya
Késletnek útamon,
Mikor jutok haza,
Ha még csak távozom?

II.

Felleg repül fejem felett,
Az út alattam elszalad,
De ah szivem marad, marad
Éjszak felé!

Mint mágnestű e' szomju szív,
Ha százszor délre löktekik,
Mind-százszor vissza zökkenik
Éjszak felé.

Éjszak felé, hol két szép szem,
(Nem a' földsark' jégtengere)
E' vonzalomnak ingere!
Éjszak felé!

LITERATURAI VILÁG.

(Folytatás.)

A' darab' erkölcsi irányzatát tekintve, következő ideát vonhatni ki belőle: a' sors játszik az emberrel, sőt játszik egész lelkével is, 's kénye szerint teszi azt majd jóvá majd rosszá. Két testvér látunk itt: Ákos és Csanád, mindenik a' sors' keze által még gyermekkorában kiragadtatik a' legmegvetettebb állapotból, a' szerencse' karába, fény' és birtok' özönébe helyeztetvén. Jó ember lesz az egyik, derék hős és hazafi; gazember a' másik, vakmerő pártos és honáruló. 'S ez által az egészből igen ferde morál tűnik elő: az embernek tudniillik nem csak külső szerencséje, világi léte, van benne sors' és fatum' kezeire bízva; de maga belseje is, lelke, szíve és esze. Amazt tekinték a' régi tragédiáirók fatumnak 's e' nézet mind régi mind újabb műalkotmányokban szent maradt; emez a' pogányok' praedestinatio' ja mellett szól fel, 's méltán kárhöztaftató mind a' philosophiában, mind pedig 's különösen a' művészetben, mellynek czélja a' józan philosophálás' eredményeit képekben állítni emberi szem és lélek elő. Nem a' jó istenek' vezérekedő keze tűnik elő Ákos' sorsa felett; hanem az emberekkel kény és vad kedv' szerint játszóék. Az ember, kit sorsa szerencse-pályára vezetett; de e' pályán megbuktat, megnyughatik lelkében, mert próbát láthat benne 's tiszta lelke és egy jövő kor vagy világ' vigasztalhatják; de az ember, kit sorsa e' szerencsepályán lélekben ront meg es így veszt el, méltán fellázadhat és zúgolódhatik rendeltetése ellen. A' rossz Ákos, és a' jó Csanád közt azon különég van ugyan, hogy az keleten járt 's ott szedte fel bírhuzátát, míg ez Magyarhonban romlatlan maradt. De ebből csak egy új vád következik a' sors ellen: miért vivé tehát azt megvetett de jámborkörü állapotjából oda, hol lelkének szükségkép romlania kellett? Avagy nem kellett szükségkép romlania? Hol tehát az a' valami, a' mi még is ezen eredményre vezette őt? Hogy a' sorsul e' nagy gyalázatot, egy embert önkényből egész lelkében megrontani, lemoszuk: ezen elhatározó valami t Ákos saját belsejében kell keresnünk; vagy is azt kell mondanunk: Ákosban a' gonosznak orvosolhatatlan csirái már eredettől fogva megvoltak. 'S ezt mondva ismét a' praedestinatio áll előtűnk, melly szerint a' gazfi bár hol legyen, rosznak lenni rendeltett. 'S mi vigasztalást meríthet egy tán vétkekben tengő, de belőlök szabadulni akaró lélek illy morálból? El kell csüggednie, az undok vetkességnek magát karába vetnie, kétségbesve felkiáltván: „Ég, ez a' te akarod!” Mert nevétséges gondolni, hogy a' szerző azt akarta drámája' alapjául venni: a' ki keletre, vagy tán nyugotra is megy, az lélekben megronlik; ki Magyarországon marad, az jó leend. — Az egészben ref. egy elvétett tragoediát lát: Ha tettseft volna a' szerzőnek, Ákos t jó lélek-kint tüntetni elő 's úgy eszközölni külső megbukását, nagy érdeket gerjesztett volna hőse iránt, 's a' sors' játéka a' két testvéren szépen tünt volna elő, a' sajnálatgerjesztés meg lett volna. Most pedig úgy látjuk Ákos t verpadra vezetett, mint látnánk egy órgyilkost, egy gyútotogatót, egy hazaárulót. Ha erővel keresnénk e' műben erkölcsi czélt, az ebből állna: a' jót e' világi törvények megjutalmazták, a' gonoszt pedig megbüntetik. Hogy pedig illy eszme semmi aesthetikai éledeletet nem nyújt, az legvilágosabb. Általában olly külső dolgoknak, minők: alkalom, itt vagy ott tartózkodás 'stb. műalkotmányban az emberi lélekre örökös befolyást gyakorolniok nem szabad; lélekből eredő motívumnak kell annak lennie, mi a' léleknek irányzatot szab.

(Vége következik.)

HIR-KALÁSZOK

a z é l e t f ö l d é r ü l .

Kemenes, nyárelő 8-kán. Igértém, hogy irni fogok ama' táncmulatságrul, melly Kis-Czelben f. h. 4kén a' vízkárosultak számára vala tartandó; azt teljesítőleg röviden csak annyit mondok, hogy vidékünk legszebb hölgy-koszorúja, nemehé illő részvét, által vezéreltetve, virágtábor gyanánt lépé el a' kisszerű teremét, mellyben az ismert győri hangász-csapat zengzeteté művészileg betanult darabjait. Ifjaink aránylag kevés számban gyülekeztek, 's így a' táncvirágol kevésbé tűzzel folyt, mint minőt előre gondoltunk. Férfiaink közt itt is jobbadán csak a' f. h. 20kán tartandó megyei tisztujtítás ügye forgott, melly utóbb élénk áldomásokra szolgáltatá okot. Hirtelen távozásom miatt a' jövedelem mennyiségéről jelenleg nem tudósíthatom kegyedet; míg ezt tudtára adnám is 's a' t.

Győr, nyárelő 14kén 1838. Sietek veled közölni ama' gyászhirot, melly városunkban terjedez, 's melly országserzte igen sok halálkeletet fájdalomosan kapand meg. Tegnap hunyt el t. i. tudományossága 's tanítói érdemei által nevezetes férfaink egyike, t. B e k e F a r k a s, volt h. ü. 's több megyék táblábirája, ki az itteni főiskolában az országlati tudományokat harmincz évnél tovább tanította.

Pest, nyárelő 17kén 1838. Városunk a' legnagyobb munkásság színhelye. Külön részekben vannak ács-térségek, hol a' már nagy számmal építés alá vett házak tetőit faragják 's szabadlják össze. A' statio-utczában már egy párra az egész fődelet rá rakták, 's föltűzték tetejébe ékességül, a' zöld galy-övezte nemzeti lobogót. — Az utczák magasbra töltésével is igen számos kész foglalat; az országot, egész hosszában legalább is fél ölnyre fölmagasíttaték már, 's mindenütt szándék azt, 's így idővel az udvarokat 's egyéb telkeket is, annyira emelni, mint az idei árny volt. — Ennek még több helyen van maradványa a' mélyebben ásott pinczékben, honnan még folyvást szivatyuozzuk. 'S azok meglegheftősen kiszáradtak már: különösen hol tűzmelegség is járult a' nap hevéhez. Bécsből is jött néhány szobaszárító, kik a' padlaton, falhoz közel, téglákra rakott vas-lemezeken szén tüzet élesztenek, 's ezt naphozzat egészen tartják.

Budán szerencsétlenül mult ki tegnap D — —, pesti hentes, ki a' várbeli ereszkődn kerekét köttetni elmulasztott, 's lova nyaklójának elszakadtával a' düllő koci által földhez sújtván rövid idő mulva meghalt.

Ugyan tegnap, rendkívül tömött pesti színházunkban „Beatrice di Tenda“ című daljáték adatván Schodelné jutalmául: a' remek dalnokné két koszorúval 's következő leszórt versekkel tiszteltették meg:

Szent ezél felé törekszik a' művész:

Nem egy kis tér, nem egy ország hazája,

Számára nincs jelelve földi pálya;

Kéblére őt minden fogadni kész.

Ezer karok nyilonganak feléje,

Szeretve őt mint égnek angyalát;

Csudálni művét, hallni szép dalát,

Ezren sietnek mindenütt eléje.

'S van még is egy hely a' művész' számára,

Mellynek leginkább vágyik tetszeni,

'S ez — a' művésznek kedves szép hazája;

Ez képes őt legjobban érteni.